

Narodowy Dzień Powstań Śląskich

16-06-2025

20 czerwca obchodzimy Narodowy Dzień Powstań Śląskich - święto państwowe ustanowione w czerwcu 2022 roku. Choć pamięć o tych wydarzeniach była kultywowana wcześniej, dopiero od niedawna ma rangę oficjalnego dnia pamięci. To moment, by oddać hołd uczestnikom trzech zrywów niepodległościowych ludności polskiej z lat 1919-1921, dążących do przyłączenia Górnego Śląska do odradzającej się Rzeczypospolitej.

I Powstanie Śląskie (16-24 sierpnia 1919)

Wybuchło po fali niemieckich represji wobec Polaków, w tym aresztowaniach członków Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska oraz tragicznej masakrze w Mysłowicach (15 sierpnia 1919), gdzie zginęło kilkanaście osób – górników, kobiety i dziecko. Powstanie było słabo przygotowane i szybko upadło, m.in. ze względu na priorytet, jakim dla strony polskiej była wojna z bolszewikami.

II Powstanie Śląskie (19-25 sierpnia 1920)

Zryw zorganizowany przez polskie struktury konspiracyjne, który miał na celu powstrzymanie brutalności niemieckiej policji (Sipo) i zapewnienie równych warunków przed planowanym plebiscytem. Powstanie zakończyło się sukcesem –

zlikwidowano Sipo, a Polacy zyskali wpływ na administrację i bezpieczeństwo. Był to ważny etap w walce o uczciwe przygotowanie głosowania.

III Powstanie Śląskie (2/3 maja - 5 lipca 1921)

Największy i najdłuższy zryw, wybuchł po niekorzystnym dla Polski wyniku plebiscytu (21 marca 1921), w którym większość głosów przypadła Niemcom, m.in. z powodu migracji tysięcy Niemców tylko na czas głosowania oraz niekorzystnej metody liczenia głosów (powiatami zamiast gminami). Powstaniem kierował Wojciech Korfanty. Stoczono liczne bitwy, m.in. pod Górą Świętej Anny i pod Olzą. Rozejm zakończył walki, a decyzje aliantów przyznały Polsce ok. 1/3 spornych terenów, w tym większość kopalń i hut.

Szacuje się, że w powstaniach zginęło łącznie 1800–2000 Polaków. Wielu z tych, którzy pozostali na terenach przyznanych Niemcom, padło później ofiarą represji i prześladowań – szczególnie działacze społeczni i narodowi.